
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2015:2

Samordning av begravningsverksamheten m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2015:4, 2015:7 och 2015:16 vilka bl.a. innefattar frågor om samverkan, samordning, rådgivning och tillsyn av begravningsverksamheten, i vilken krematorieverksamheten ingår.

Utskottet konstaterar att en särskild utredare har givits i uppdrag att utreda behovet av samverkan mellan de kyrkliga huvudmännen inom begravningsverksamheten och i vilka former en sådan samverkan bäst kan ske under rådande förutsättningar. Utskottet anser att det finns behov av en tydligare struktur och ledning inom begravningsområdet och att en samordning och planering måste komma till stånd. Utskottet anser vidare att det är angeläget att det inom Svenska kyrkan finns ett övergripande ansvar i dessa frågor och att oklarheterna vad gäller tillsyns- och samordningsfrågorna klagörs. Detsamma gäller inte minst Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations roll och ansvar i sammanhanget. Utskottet vill understryka vikten av att dessa frågor omhändertas och kommer till ett klagörande.

Utskottet föreslår att motionerna avslås, bl.a. därför att en utredning redan pågår. Det är dock utskottets mening att frågorna är så angelägna att kyrkostyrelsen, även om en utredning nu pågår i vissa delar, med anledning av motionerna ska ges i uppdrag att klagöra hur frågorna om tillsyn och samordning ska hanteras.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:4.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:7.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:16.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motionerna 2015:4, 2015:7 och 2015:16 uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av vad utskottet anfört klagöra hur frågorna om tillsyn och samordning ska hanteras.

Motionernas förslag

Motion 2015:4 av Anders Brunnstedt och Maria Lagerman, Samverkan, rådgivning och tillsyn av begravningsverksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur samverkan, rådgivning och tillsyn av begravningsverksamhet bättre organiseras på nationell nivå och stiftsnivå i Svenska kyrkan.

Motion 2015:7 av Claes Block, Samordning av krematorieverksamheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till samordning av krematorieverksamheten de kyrkliga begravningshuvudmännen emellan.

Motion 2015:16 av Anders Åkerlund, Samordning av begravningsverksamheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om samordning av begravningsfrågorna på riks- och stiftsplan.

Bakgrund

Samverkan och rådgivning

Samverkan inom begravningsverksamheten sker i dag ofta genom att begravningshuvudmännen samarbetar med varandra i olika avseenden och på olika områden. Speciellt när det gäller krematorieverksamheten sker ett omfattande samarbete genom avtal.

Rådgivning gällande begravningsverksamheten sker i dag genom Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO) som är en arbetsgivar- och serviceorganisation för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift. Rådgivning sker även via Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund (SKKF). Dessa två organisationer anordnar utbildningar, konferenser och bistår med rådgivning i kyrkogårds- och begravningsverksamheten. SKAO svarar även för arbetsgivar- och arbetsmiljöfrågor.

Rådet för begravningsfrågor är ett samrådsorgan mellan Svenska kyrkan, SKKF och SKAO. Inom rådet utbyts kunskaper och erfarenheter och där diskuteras hur olika problem kan lösas till exempel genom utvecklingsinsatser. Rådet följer upp och diskuterar aktuella händelser och utvecklingen inom begravningsverksamheten, som lagstiftning, förändringar av allmänhetens önskemål och etiska frågor.

Tillsyn

Statlig tillsyn över begravningsverksamheten finns reglerad i 10 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144) där det framgår att länsstyrelsen utövar tillsyn över begravningsverksamheten. När en församling är huvudman för begravningsverksamheten ska, enligt 10 kap. 2 § begravningslagen, länsstyrelsen dessutom förordna begravningsombud att granska hur församlingarna tar till vara de personers intressen som inte tillhör Svenska kyrkan.

När det gäller den inomkyrkliga tillsynen är det enligt 57 kap. 1 § 1 p. i kyrkoordningen stiftet som utövar tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, i rättsliga frågor och i förvaltningsfrågor.

Tidigare utredningar

I kyrkostyrelsens skrivelse *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5) till 2012 års kyrkomöte angav kyrkostyrelsen att den avsåg att utreda frågan om olika samverkansformer för begravningsverksamheten och att återkomma i frågan till 2013 års kyrkomöte. En utredare tillsattes och uppdraget för utredningen bestod enligt direktiven av att utreda olika samverkansmöjligheter för begravningsverksamheten. Kyrkostyrelsen beslutade dock att inte remittera betänkandet *Samverkansformer för begravnings-*

verksamheten (SKU 2013:2) med anledning av att regeringen lämnade propositionen *Folkbokföringen i framtiden* (prop. 2012:120) till riksdagen. Denna proposition innebar bland annat att riksdagen nu beslutat om att införa en enhetlig begravningsavgift för Svenska kyrkans samtliga begravningshuvudmän, se vidare Kyrkorättsutskottets betänkande *Huvudmannaskap för begravningsverksamheten* (Kr 2013:6) för en närmare redogörelse av frågan. Förutsättningarna för förslagen i utredningen ändrades därigenom och kyrkostyrelsen beslutade att beredningen av ärendet istället skulle fortsätta.

Förnyat utredningsuppdrag

I november 2013 fastställde kyrkostyrelsens arbetsutskott de direktiv som ligger till grund för den nu pågående utredningen. Detta efter att det, med anledning av vad som nämnts ovan, konstaterats föreligga skäl att på nytt se över frågan om samverkan inom begravningsverksamheten. En särskild utredare gavs därför i uppdrag att åter utreda behovet av samverkan mellan de kyrkliga huvudmännen inom begravningsverksamheten och i vilka former en sådan samverkan bäst kan ske under rådande förutsättningar. Utredningen ska bland annat visa på vilka behov av samverkan som finns med beaktande av beslutet om enhetlig begravningsavgift samt inom vilka geografiska ramar samverkan lämpligast kan ske. Utredningen ska vidare visa på för- och nackdelar med föreslagen samverkansform ur ekonomiska, skattemässiga och rättsliga perspektiv och huruvida kyrkoordningen ska reglera möjligheten att samverka kring begravningsverksamheten. Utredningen ska även redovisa eventuella behov av ändringar i lag eller förordning, se *Direktiv till en förnyad utredning om samverkansformer för begravningsverksamheten*. Utredningen ska lämnas till kyrkostyrelsen den 31 oktober 2015.

Kyrkomötets tidigare behandling

Vid 2013 års kyrkomöte väcktes en motion 2013:35 i vilken det föreslogs att kyrkomötet dels skulle besluta om att i kyrkoordningen införa de bestämmelser som framgår av bilaga 5 till utredningen *Samverkansformer för begravningsverksamheten* (SKU 2013:2), dels att hos regeringen initiera erforderliga ändringar i begravningslagen. Organisationsutskottet avstyrkte i sitt betänkande O 2013:7 motionen med hänvisning till den kritik som Kyrkorättsutskottet framfört i sitt yttrande över motionen; bland annat att förslaget inte beretts på det sätt som får anses krävas samt att förslaget saknar förutsättningar att stå sig över tid. Kyrkomötet beslutade i enlighet med Organisationsutskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:4.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:7.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:16.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motionerna 2015:4, 2015:7 och 2015:16 uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av vad utskottet anfört klargöra hur frågorna om tillsyn och samordning ska hanteras.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att en särskild utredare har givits i uppdrag att utreda behovet av samverkan mellan de kyrkliga huvudmännen inom

begravningsverksamheten och i vilka former en sådan samverkan bäst kan ske under rådande förutsättningar. Kyrkorättsutskottet anser att frågan om samverkan inom begravningsverksamheten är mycket angelägen.

Av utredningens direktiv, som utskottet tagit del av, framgår dock inte att frågorna om Svenska kyrkans övergripande ansvar för samordning av och tillsyn över de kyrkliga huvudmännen uttryckligen är en del av utredarens uppdrag. Det är Kyrkorättsutskottets mening att även samordning av och tillsyn över begravningsverksamheten är mycket angelägna frågor för Svenska kyrkan som helhet. Detta inte minst för att det ofta framstår som oklart vad som gäller inom dessa områden. I detta sammanhang kan bl.a. lyftas frågan om i vilken utsträckning den nationella nivån och stiftens har ett ansvar för samordningen av begravningsverksamheten, inom vilken rådgivning får anses vara en del. Detsamma gäller förhållandet mellan den tillsyn som Svenska kyrkan kan utöva och statens tillsyn över begravningsverksamheten.

Mot bakgrund av det anförda är det utskottets mening att det finns behov av en tydligare struktur och ledning inom området och att en samordning och planering måste komma till stånd. Det är angeläget att det inom Svenska kyrkan finns ett övergripande ansvar i dessa frågor och att oklarheterna vad gäller tillsyns- och samordningsfrågorna klagörs. Detsamma gäller inte minst Svenska kyrkans arbetsgivarorganisations roll och ansvar i sammanhanget. Kyrkorättsutskottet kan dock konstatera att det för närvarande är okänt i vilken utsträckning dessa frågor kommer att behandlas av den pågående utredningen, eftersom detta inte uttryckligen är en del av utredarens uppdrag. Utskottet vill dock samtidigt understryka vikten av att dessa frågor omhändertas och kommer till ett klagörande.

Mot bakgrund av detta och vad utskottet i övrigt anförts bör motionerna avslås. Det är dock utskottets mening att de frågor som utskottet behandlat är så angelägna att kyrkostyrelsen, även om en utredning nu pågår i vissa delar, ska ges ett uppdrag att klargöra hur frågorna om tillsyn och samordning ska hanteras.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särndquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilander, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.